

Uzasadnienie

Plan zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000 Górkowski Las PLH220045 został opracowany na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 ze zm.). Obszar został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. (Dz. UE. L43/63 z 2009 r.), której aktualne brzmienie zawiera Decyzja Wykonawcza Komisji z dnia 16 listopada 2012r. w sprawie przyjęcia szóstego, zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. UE. L 24/58 z 2013r.).

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat, przy czym pierwszy projekt tworzy się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Projekt PZO sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty położony jest w województwie pomorskim, w powiecie łęborskim, w gminie Wicko. „Górkowski Las” to jedno z zaledwie ok. 80 torfowisk wysokich typu bałtyckiego położonych na terenie Polski. Obszar położony jest na dnie pradoliny Łeby- Redy, na zachód od miejscowości Wicko. Maksymalna miąższość torfów w obszarze osiąga wartość ok. 3,5 m. W złożu dominują torfy niskie szuwarowe zalegające bezpośrednio na utworach mineralnych - piaskach średnio- i gruboziarnistych. W obrębie spągu odnotowano również występowanie torfów niskich szuwarowo drzewnych. Część stropowa złoża budowana jest przez silnie rozłożone, praktycznie nieidentyfikowalne torfy (miąższość zmineralizowanej warstwy torfu - murszu osiąga miejscami blisko 1 m). Badania laboratoryjne wykonane na potrzeby sporządzonej w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku dokumentacji torfowej potwierdzają lokalne występowanie płytkich torfów przejściowych, w tym też torfowcowo - drzewnych. Pod względem ukształtowania powierzchni obszar należy do wyjątkowo słabo urozmaiconych. Różnice wysokości nie przekraczają 1 m, a sam obszar charakteryzuje się niewielkim nachyleniem w kierunku rzeki Łeby. Najwyżej położone partie torfowiska znajdują się w sąsiedztwie miejscowości Górka. W południowo-wschodniej części obszaru (wydz. 252 d, k) znajdują się liczne, niewielkie obniżenia - całkowicie zarośnięte potorfia. Dominującym typem roślinności są silnie zdegradowane brzeziny i bory bagienne oraz fragmenty olszyn o nieustalonej przynależności fitosocjologicznej. W granicach obszaru wyznaczono strefy ochrony bielika i kani rudej.

Głównym zagrożeniem dla obszaru Natura 2000 jest obniżony poziom wód gruntowych, których zwierciadło „podtrzymuje” wody opadowe, co pośrednio ma wpływ na inne elementy - wskaźniki składające się na ogólną ocenę stanu zachowania siedliska. Lokalnie, w okresach suszy spada on do poziomu poniżej 1-1,5 m. Z tego względu powierzchniowa warstwa torfu (ok. 40-70 cm) charakteryzuje się niemal całkowitym rozkładem. W obszarze istnieje sieć płytkich i zarastających rowów, które okresowo prowadzą wodę. W ich obrębie zaobserwować można płyty torfowców (*Sphagnum palustre*, *Sphagnum fimbriatum*). Jako główne zagrożenie obszaru wskazać należy dalszy spadek poziomu wód gruntowych. Jest on wynikiem prowadzonych w przeszłości melioracji wodnych, a w szczególności wadliwie funkcjonującej obecnie sieci infrastruktury melioracyjnej. Na niekorzystne warunki hydrologiczne ma również wpływ prowadzona ochrona przeciwpowodziowa, sprowadzająca się głównie do pogłębiania koryta rzeki Łeby, co powoduje dalsze osuszenie całej doliny w tym też obszarze Natura 2000. Potencjalnym, istotnym zagrożeniem jest zmiana sposobu użytkowania terenów przylegających do obszaru Natura 2000, z trwałych użytków zielonych na grunty orne. W przypadku zaistnienia takich tendencji, dalszy spadek wód gruntowych na terenie obszaru i pogłębiający się proces degradacji złoża torfu, doprowadzi do degradacji występujących tu ekosystemów.

Nawet w sytuacji wykluczenia jakichkolwiek prac melioracyjnych czy też związanych z ochroną przeciwpowodziową należy spodziewać się dalszego spadku poziomu wód będącego następstwem szerszego i powszechnie obserwowanego procesu obniżania się wód gruntowych na terenie całego kraju.

Innym, potencjalnym zagrożeniem dla obszaru, nie dającym się wyeliminować, są biogeny dostarczane wraz z opadami atmosferycznymi. Należy mieć nadzieję, że w przyszłości zagrożenie to będzie stopniowo eliminowane wraz z zaostrażającymi się normami emisji zanieczyszczeń.

Stan ochrony siedliska borów i lasów bagiennych na wszystkich badanych stanowiskach określono na zły (U2) z uwagi na silnie przekształcone warunki hydrologiczne siedliska. W skali całego obszaru elementem dodatkowo wpływającym na zły stan siedliska jest wysoki udział świerka, w tym znacznej wielkości płatów – monokultur. Wszystkie płaty siedliska (podtypu boru bagiennego) poza potorfiami i rowami melioracyjnymi pozbawione są warstwy torfowców. Na powierzchni całego obszaru występuje bardzo mocno zmineralizowana warstwa powierzchniowa torfów (mursz) o miąższości niekiedy 1 m. Występowanie warstwy murszu z jednej strony hamuje odpływ wody jednak z drugiej - ogranicza podsiąkanie wód podziemnych podtrzymujących wody opadowe, co potwierdza okresowo stosunkowo wysoki poziom wody w potorfiach. Najlepiej wykształcone i zachowane brzeziny bagienne występują w granicach wydzielenia 252 d oraz 252 k. Liczne fragmenty brzeziny charakteryzują się znaczącym udziałem wierzb w warstwie krzewów tj. wierzby uszatej i szarej. Runo, dzięki obecności wełnianki pochwowatej, trzęślicy modrej i torfowców *Sphagnum palustre*, *S. fimbriatum*, *S. capillifolium*, *S. magellanicum*, ma lekko zaznaczającą się kępowo-dolinkową strukturę (źródło: Kujawa-Pawlaczyk i inni 2006).

Zadaniem priorytetowym zaplanowanym w działaniach ochronnych, niezbędnym dla osiągnięcia zakładanych celów jest poprawa warunków wodnych poprzez likwidację potencjalnego odpływu wód powierzchniowych poza granice obszaru. Planowane działania obejmują budowę zastawek drewnianych – szczelnych ścianek podwójnych oddalonych od siebie w odległości 5m, z wypełnieniem ziemnym – zmineralizowanym torfem, silnie ubitym.

Zaplanowano monitoring stanu ochrony siedliska 91D0, który powinien być dokonywany w oparciu o stanowiska nr 1-5 (wydzielenia leśne nr: 253 L i 252 L, wg. ewidencji leśnej Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Lębork na lata 2003-2013) na podstawie, których dokonano obecnej oceny stanu ochrony, zamieszczonej w dokumentacji planu zadań ochronnych.

W projekcie planu zadań ochronnych wskazano konieczność weryfikacji Standardowego Formularza Danych dla siedliska przyrodniczego 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*). W ramach prac terenowych i kameralnych nad PZO dokonano szczegółowej analizy zebranego materiału fitosocjologicznego na potrzeby planu ochrony rezerwatu „Las Górkowski”. Ostatecznie, w oparciu o bogaty materiał fitosocjologiczny, a także dane hydrologiczne i przede wszystkim dane dotyczące budowy złoża torfu ustalono, że podane w SDF informacje na temat łągów dotyczą jedynie sztucznych nasadzeń olszowo-jesionowych nawiązujących tylko pod względem florystycznym do łągów, pozostających jednak na siedlisku olsów (w profilu występują wyłącznie torfy niskie w tym turzycowo-drzewne, a w sąsiedztwie torfy torfowisk przejściowych), nie traktowanych jako siedlisko Natura 2000. Występujące w obszarze lasy olszowe w części północnowschodniej wyraźnie nawiązują do zbiorowisk olsowych natomiast w części wschodniej powinny być traktowane jako zbiorowiska zastępcze.

W treści zarządzenia znajduje się zapis dotyczący weryfikacji informacji o występowaniu siedliska przyrodniczego 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, mimo, że jego występowania nie stwierdzono w obszarze Natura 2000, albowiem zadania w zakresie zmiany przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 wykraczają poza kompetencje Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku. Zgodnie z Wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w sprawie wprowadzania zmian do bazy danych obszarów Natura 2000 (data zatwierdzenia: 2.10.2012r.) zmiana SDF dotycząca wykreślenia przedmiotu ochrony jest możliwa w przypadku wpisu przedmiotu ochrony na skutek pierwotnego błędu naukowego. Jak wynika ze zgromadzonej podczas prac nad PZO dokumentacji w przypadku siedliska 91E0 zaistniał właśnie błąd tego typu. Już przed zatwierdzeniem ww. Wytycznych, w dniu 19.06.2012r. (pismem nr RDOŚ-Gd-PN.I.630.10.2012.MJ.1), wystąpiono do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w celu akceptacji wykreślenia z SDF siedliska przyrodniczego 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*) z przedmiotów ochrony w obszarze. Jak wynika z danych przekazanych przez GDOŚ propozycję zmiany SDF w tym zakresie przekazano do KE w ramach korekty bazy opisowej. Skorygowany SDF udostępniono także na oficjalnej witrynie obszarów Natura 2000. Należy zatem przyjąć, iż konieczność zmian w tym zakresie została zaakceptowana przez GDOŚ. Niemniej jednak zgodnie z Wytycznymi (str. 10) do dnia akceptacji zmiany SDF przez Komisję Europejską w zarządzeniu ustanawiającym plan zadań ochronnych muszą być uwzględnione wszystkie przedmioty ochrony nawet jeżeli wiadomo, że fizycznie niektóre w obszarze nie występują lub ich występowanie powinno zostać określone jako nieznaczące. Wówczas przewidziane dla tych gatunków i siedlisk działania, zawarte w zarządzeniu, dotyczą weryfikacji przedmiotów ochrony co wiąże się z zebraniem dowodów i opracowaniem stosownego uzasadnienia do usunięcia z SDF. Zatem w części dotyczącej działań ochronnych (załącznik nr 5 do zarządzenia) pozostawiono wskazanie w zakresie weryfikacji informacji o występowaniu przedmiotu ochrony w obszarze Natura 2000 Górkowski Las.

Nie wskazano potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000.

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych zawiera wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Analiza dokumentów planistycznych przeprowadzona w ramach prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych nie wykazała konieczności wprowadzenia zmian.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody zapewniono udział osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk gatunku w pracach nad tworzeniem projektu PZO. W tym celu zorganizowano dwa spotkania dyskusyjne, których tematem były zapisy w projekcie PZO. Informację o przystąpieniu do sporządzenia PZO zamieszczono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku, stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku, tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta w Lęborku oraz w prasie o zasięgu regionalnym: Dziennik Bałtycki, dnia 31.05.2011.

Projekt planu zadań ochronnych został poddany udziałowi społecznemu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227 ze zm.). Udział społeczny został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania się z projektem PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do projektu planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia:

- na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku od dnia 25.06.2012r do dnia 15.10.2012r;
- na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Wicko od dnia 02.07.2012r do dnia 23.07.2012r.;
- na tablicy ogłoszeń RDLP w Gdańsku od dnia 27.06.2012r do dnia 30.07.2012r.;
- w prasie: Dziennik Bałtycki (z dnia 28.05.2012r).

W trakcie prowadzonego udziału społecznego zgłoszono uwagi, dotyczące:

- załącznika nr 5 do zarządzenia, Lp. 1– działanie ochronne, polegające na budowie 15 przegród drewniano– ziemnych. Nadleśnictwo zostało wskazane jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania bez wymienienia źródeł finansowania– uwagę zgłosiło Nadleśnictwo Lębork;
- pkt. 2.3 struktury własności i użytkowania gruntów (szablon projektu planu zadań ochronnych)– różnica w powierzchni obszaru podanej w SDF, a wynikającej z powierzchni działek geodezyjnych– uwagę zgłosiło Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Gdyni;
- pkt. 2.4 zagospodarowanie terenu i działalność człowieka (szablon projektu planu zadań ochronnych)– obszar stanowi strefy ochronne orlika krzykliwego i kani rudej- nie w całości jak zapisano na str. 16. Na str. 4 zapisano, że strefa została wyznaczona dla bielika - uwagę zgłosiło Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Gdyni.

Projekt zarządzenia w sprawie planu zadań ochronnych został zaopiniowany pozytywnie przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Gdańsku (Uchwała nr 4/2013 z dnia 11.03.2013r.) z uwagą dotyczącą podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych wskazanych w ust. 1 załącznika nr 5. Wg opinii Rady podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie zadania powinien być Zarządzający gruntem- zatem Nadleśnictwo Lębork, mając na uwadze zwłaszcza brzmienie art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, który stanowi: „na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, na którym znajduje się obszar Natura 2000, zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu urządzenia lasu”. Uwzględniono zatem uwagi Rady w tym zakresie i projekt Zarządzenia skorygowano.

Uwaga zgłoszona przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Gdyni dotycząca stref ochrony ptaków nie została uwzględniona. Ptaki nie stanowią przedmiotu ochrony w obszarze Natura 2000 Górkowski Las i zapisy odnośnie tych gatunków nie zostają umieszczone w zarządzeniu. Uwaga dotyczy dokumentacji planu zadań ochronnych, a nie samej treści zarządzenia. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku załączy jednak przy dokumentacji planu zadań ochronnych powyższą uwagę jako informację dla osób korzystających z zamieszczonych tam danych. Odnośnie uwagi dotyczącej powierzchni obszaru Natura 2000 należy stwierdzić, iż różnica pomiędzy powierzchnią obszaru wyliczoną na podstawie danych geodezyjnych, a powierzchnią wyliczoną w systemie GIS wynika z innej dokładności dokonywania pomiarów obu systemów. Zarządzenie nie zmienia powierzchni obszaru Natura 2000 zamieszczonej w SDF i warstwy wektorowej shp przekazanej przez GDOŚ. Uwagi zgłoszone przez BULiGL są w tym zakresie tożsame z uwagami złożonymi dodatkowo przez Nadleśnictwo Lębork pismem nr Z-732-12/12 z 12.12.2012r. Ewentualne działania związane z weryfikacją granic i powierzchni obszaru nie dotyczą samej procedury ustanawiania PZO.

Informację o projekcie planu zadań ochronnych zamieszczono w publicznie dostępnym wykazie danych, udostępnionym poprzez stronę internetową www.wykaz.ekoportal.pl, pod numerem 350/2012.

Projekt zarządzenia został uzgodniony, zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31 poz. 206) z Wojewodą Pomorskim pismem nr NK.II.0041.8.2013.MM z dnia 12.04.2013r.